

տեղ գնալ, դեմքը քողարկում է, որ «գաւուրները» նրա սրբազան երեսը չտեսնեն: Որքան վանքեր է քանդել տոտել, որքան հայոց գիւղորայք է այրել, քրիստոնեաներին ոչնչացնելը նրա ամենասիրելի բաղձանքն է:

– Այստեղ ի՞նչ է շինում:

– Պարսից հետ ինչ-որ ընդհարումներ է ունեցել, այդ պատճառով հեռացել է սահմանից, եկել է այստեղ:

– Որպիսի՞ ընդհարումներ:

– Մի քանի ամիս առաջ նա մի արշաւանք կատարեց դեպի Ուրմիոյ լճակի հարաւ-արեւմտեան կողմերը եւ ասպատակեց մի քանի գաւառներ:

– Մի՞թէ՞ այդքան ուժ ունի:

– Մի օրոյ մէջ կարող է տասն կամ քսան հազար ծիաւորներ զենքի կոչել:

– Նրա իսկական բնակութեան տեղը որտե՞ղ է:

– Չաք գետի հովիտը, որ այլ անունով կոչւում է Նեիրի, Աղբակից եւ Ջուլամերկից փոքր-ինչ հեռու: Այստեղ ընդարձակ կալուածքներ եւ շատ գիւղեր ունի. բաւական հարուստ մարդ է:

– Երեւի այդ հարստութիւնը բոլորը յափշտակութեամբ է դիզել:

– Անտարակոյս:

– Եւ դու գնում ես մի այդպիսի չարագործի մօտ:

– Ես նրա մօտ չեմ գնում, ես մի ուրիշին պետք է տեսնեմ:

– Դու շէյխի հետ ծանօթ ես:

– Ծանօթ եմ, բայց եթէ այժմ եւրոպական հագուստով տեսնելու լինի ինձ, երեւի չի ճանաչի:

Գիշերից բաւական անցել էր, երբ հասանք շէյխի վրաններին: Խարոյկները մարել էին, եւ ամբողջ բանակի վրայ տիրում էր մթին խաւար: Վրանների շրջակայքում հաւաքուած ձիաների երամակները, ոչխարների հանգրուանները, կովերի ու եզների նախիրները ցոյց էին տալիս, որ այդ բանակը ուրիշ ոչինչ չէր, եթէ ոչ խաշնարածների մի ընդարձակ իջեւան, որը, հարկաւորած ժամանակ, կարող էր եւ պատերազմական բանակի փոխել: Բոլոր դիրքերի վրայ հսկում էին զինուած գիշերապահները: Մուտք գործելու հնար չկար: Շները խօլ վագրների նման թռչում էին մեր ձիաների գլխի վրայ: Նրանց ձայնից մօտեցան մեզ մի քանի գիշերապահներ, հարցնելով.

– Ովքե՞ր եք, ի՞նչ էք կամենում: